

Mustaqil ta'limni tashkil etishda, talabalarning musiqa sohasiga kreativ qarashlarini shakllantirish

Mohinur Jasmshid qizi Bobokulova

Ilmiy rahbar: Shokir Isomiddinovich Jalilov

NavDU

Annotatsiya: Mustaqil ta'lim jarayonini samarali tashkil etish orqali talabalarning musiqa sohasiga bo'lgan qarashlarini o'zgartirish va ularni ijodiy jihatdan rivojlantirish mumkin. Zamonaviy ta'lim metodlaridan foydalanish, ijodiy loyihalarni amalga oshirish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali talabalarning kreativ salohiyati oshadi. Mustaqil ta'lim va ijodiy tafakkurni rivojlantirish musiqiy madaniyatimizni boyitish bilan birga, kelajak avlod bastakorlari va musiqashunoslarining shakllanishiga xizmat qiladi. Bolalarning musiqa san'ati sohasidagi faoliyatga tayyorlanmaganligi, bolani uyg'un rivojlantiradigan sog'lom muhitning yo'qligi, umumta'lim maktabidagi ortiqcha yuk san'at maktablari o'quvchilari kontingentining qobiliyatlari, shakllangan didlari va ehtiyojlari bo'yicha heterojenligini oshiradi va o'quv dasturlarini o'zlashtirish jarayonini murakkablashtiradi.

Kalit so'zlar: musiqa san'ati, ta'lim muassasalari, maktab yoshidagi bolalar, bolani uyg'un rivojlantirish, mustaqil ta'lim, umumta'lim maktabi, ijodiy tafakkur

Formation of students' creative views on the field of music in the organization of independent education

Mohinur Jasmshid qizi Bobokulova

Scientific supervisor: Shokir Isomiddinovich Jalilov

NamSU

Abstract: Through the effective organization of the independent education process, it is possible to change students' views on the field of music and develop them creatively. The creative potential of students increases through the use of modern educational methods, the implementation of creative projects and the introduction of innovative technologies. The development of independent education and creative thinking, while enriching our musical culture, serves the formation of the next generation of composers and musicologists. The lack of preparation of children for activities in the field of musical art, the lack of a healthy environment for the harmonious development of the child, the excessive workload in the general education

school increases the heterogeneity of the contingent of students of art schools in terms of their abilities, formed tastes and needs and complicates the process of mastering the curriculum.

Keywords: musical art, educational institutions, school-age children, harmonious development of the child, independent education, general education school, creative thinking

20-asrning soʻnggi oʻn yilligida Oʻzbekistonda qoʻshimcha musiqa va badiiy taʼlim muassasalari faoliyati uchun shart-sharoitlar sezilarli darajada oʻzgardi. Demografik pasayish, sogʻlom maktab yoshidagi bolalar sonining keskin kamayishi kabi hodisalar; Umumtaʼlim maktablarida oʻquv yuklamasining umumiy ortishi, shaxsni shakllantirish va kamol toptirishning muhim vositalaridan biri sifatida sanʼatning roliga yetarlicha baho bermaslik, ota-onalarning musiqa va badiiy taʼlimga qiziqishining susayishi bolalarning sanʼat maktablariga oʻqishga kirishining kamayishini belgilab berdi. Koʻpincha raqobatning etishmasligi bizni hech qanday maxsus qobiliyatlarni hisobga olmagan holda deyarli barcha xohlovchilarni talabalar tarkibiga qabul qilishga majbur qiladi. Jamiyatning insonparvarlashtirish va demokratlashtirishga asoslangan oʻzgarishi ijtimoiy hayotning barcha sohalarini qamrab olgan holda, taʼlim sohasida ham chuqur oʻzgarishlarga sabab boʻldi. Bilimli, ijodiy fikrlaydigan, yuksak madaniyatli shaxsning mavqei ishlab chiqarishda ham, noishlab chiqarishda ham oshib bormoqda. Bunga, birinchi navbatda, ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarning oʻzgarib, yangi ilgʻor texnologiyalar paydo boʻlishi sabab boʻlmoqda. Bunday oʻzgarishlar shaxsga yuqori talablarni qoʻyadi. Jamiyatga nafaqat mutaxassislar, balki yuksak madaniyatli, oliy maʼlumotli shaxslar kerak.

Zamonaviy taʼlim jarayonida talabalarning mustaqil fikrlashi, oʻz ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishi muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, musiqa sohasi talabalaridan ijodiy yondashuv va yangicha qarashlar talab qilinadi. Mustaqil taʼlim jarayonini samarali tashkil etish orqali talabalarda kreativ tafakkurni rivojlantirish va ularni musiqa sohasiga oʻziga xos innovatsion yondashuv asosida tayyorlash mumkin.

Mustaqil taʼlimning mohiyati va ahamiyati

Mustaqil taʼlim - bu talabaning mustaqil ravishda bilim olish, tadqiqot olib borish va ijodiy faoliyat bilan shugʻullanish jarayonidir. Mustaqil taʼlim talabalarning faolligini oshiradi, ularni tashabbuskor va izlanuvchan boʻlishga undaydi. Musiqa sohasida bu jarayon ijodiy tafakkurni rivojlantirish bilan chambarchas bogʻliq boʻlib, talabalar oʻziga xos musiqiy yoʻnalishlar, kompozitsiyalar, ijro uslublarini yaratishda erkin fikrlash imkoniyatiga ega boʻladilar.

Musiqa sohasida kreativ qarashni shakllantirish omillari

Talabalarning musiqa sohasiga kreativ qarashlarini shakllantirishda quyidagi asosiy omillar muhim rol oʻynaydi:

1. O'ziga xos metodika va texnologiyalarni joriy etish - interaktiv dars usullari, raqamli texnologiyalar, musiqa kompozitsiyalarini yaratish dasturlari orqali ijodiy yondashuvni rivojlantirish.

2. Erkin muhit yaratish - talabalarga o'z g'oyalari va loyihalarini mustaqil ishlab chiqish, yangi janr va uslublarni sinab ko'rish imkoniyatini berish.

3. Tanqidiy va tahliliy tafakkurni rivojlantirish - talabalar turli musiqiy janrlarni o'rganib, ularning tarixiy va madaniy jihatlarini tahlil qilishlari, shu orqali yangicha qarashlar ishlab chiqishlari mumkin.

4. Ko'rgazmali va amaliy mashg'ulotlar tashkil etish - amaliy seminarlar, mahorat darslari, ijodiy laboratoriyalar orqali musiqaqaga yangicha yondashuvlarni shakllantirish.

5. Jamoaviy ishlash madaniyatini rivojlantirish - turli ijodiy guruhlar bilan ishlash, kollektiv musiqiy loyihalarni ishlab chiqish orqali ijodiy tafakkurni mustahkamlash.

Mustaqil ta'limda kreativlikni rivojlantirish strategiyalari

Mustaqil ta'lim jarayonida talabalarning ijodiy salohiyatini oshirish uchun quyidagi strategiyalar qo'llanilishi mumkin:

- Innovatsion texnologiyalar va media vositalaridan foydalanish - musiqa yaratish va ijro etish jarayonlarida zamonaviy dasturlar (Ableton Live, FL Studio, Sibelius va h.k.) orqali amaliy mashg'ulotlarni tashkil qilish.

- Talabalar uchun ijodiy loyihalar yaratish - har bir talaba o'zining musiqiy g'oyalarni loyihalashtirishi, bastakorlik yoki aranjirovka qilish bo'yicha tajribalar o'tkazishi.

- Musiqa va boshqa san'at turlari integratsiyasi - musiqa va teatr, tasviriy san'at, raqs kabi boshqa san'at yo'nalishlarini uyg'unlashtirish orqali kreativ qarashlarni shakllantirish.

- Musiqiy merosni o'rganish va uni zamonaviy talqinda yaratish - milliy va jahon musiqiy merosiga yangicha yondashuvlar orqali talabalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish.

Yangi ta'lim strategiyasiga muvofiq, eng muhim vazifalardan biri shaxsning o'zini o'zi rivojlantirishi va o'zini o'zi anglashi uchun sharoit yaratish deb e'tirof etilganda, o'quvchilarning musiqiy va ijodiy rivojlanishiga munosabat o'zgardi. Olimlarning asarlarida V.N.Petrushina, B.T.Lixacheva, A.M.Matyushkina, D.K.Kirnarskaya, B.M.Teplova, L.P.Krivshenko, L.L.Shevchenko va boshqalar jamiyat taraqqiyotining muvaffaqiyati ijodkorlikka, jumladan, musiqiy ijodga, inson imkoniyatlarini musiqiy va ijodiy ro'yobga chiqarishga qodir insonlar soniga bog'liqligini ta'kidlaydilar. Shu sababli, bolalar va o'smirlarning musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradigan, o'z navbatida musiqiy va ijodiy rivojlanishga yordam beradigan ta'lim jarayonining turli shakllari, shu jumladan qo'shimcha ta'lim tizimi haqida gapirishni zarur deb hisoblaymiz.

Bolalar musiqa maktablari va Bolalar san'at maktablari qo'shimcha ta'lim muassasalari sifatida o'quvchilarning ehtiyojlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak. ularning ichki dunyosini obod qiladigan musiqa idroki. Shu bilan birga, musiqa maktablari musiqa tilini tushunish, uning ifodaliligini his qilish qobiliyatini rivojlantiradi, o'quvchilarga zarur bilim, ko'nikma, ko'nikmalar beradi, musiqa san'atiga qiziqish, did, musiqiy va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantiradi. Bolaning musiqiy rivojlanishi nafaqat o'quv faoliyati jarayonida, balki maktabdan tashqari, maktabdan tashqari va maktabdan tashqari ishlarda ham amalga oshiriladi. San'at maktabida ta'lim va tarbiyaning asosiy maqsadi bolani keng ma'noda badiiy-estetik rivojlantirish, bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan, badiiy-estetik faoliyat bilan yanada shug'ullanishga qodir, bo'sh vaqtini madaniy tashkil etish va o'tkazishni biladigan san'at ixlosmandlarini tarbiyalashdan iborat.

Buxoro qo'shimcha ta'lim muassasasining ish tajribasini o'rganish va hamkasblar ishini pedagogik kuzatish shuni ko'rsatadiki, bolalar musiqa maktablarining boshlang'ich o'qituvchilari ham, katta pedagogik tajribaga ega o'qituvchilar ham bolalar bilan sinfdan va maktabdan tashqari ishlarni tashkil etishda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Zamonaviy talablar va musiqa ta'limining mavjud amaliyoti o'rtasida ziddiyat yuzaga keladi, chunki sinfdan tashqari ishlarni tashkil etish pedagogik va ijtimoiy-madaniy sohalarining zamonaviy talablaridan orqada qolmoqda. Ushbu qarama-qarshilik qo'shimcha ta'lim muassasasida sinfdan tashqari ishlar sharoitida o'quvchilarning musiqiy va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish shakllari va usullarini ishlab chiqish va ularni baholash mezonlarini ishlab chiqish zarurati muammosini ochib berdi. Umuman olganda, bolalar musiqa maktablari va bolalar san'at maktablari o'qituvchilari sinfdan tashqari ishlarni tashkil etish* uchun yetarli darajada tayyor emas. Bolalarning musiqiy va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish sohasi sifatida sinfdan tashqari ishlarni tashkil etish muammosining nazariy jihatdan etarli darajada ishlab chiqilmaganligi sababli, bolalar musiqa maktablari ishining ushbu murakkab sohasida qo'llaniladigan ilmiy asoslangan vositalar va usullarni izlash zarur. Bolalar musiqa maktablari va san'at maktablari o'quvchilarining maktabdan va maktabdan tashqari ta'lim muammosining ilmiy-uslubiy ishlanmasi sustligi bilan bog'liq holda taklif etilayotgan tadqiqot yo'nalishi ancha dolzarb ko'rinadi. Bularning barchasi tadqiqotimizning dolzarbligini belgilaydi.

Bolalarning musiqa san'ati sohasidagi faoliyatga tayyorlanmaganligi, bolani uyg'un rivojlantiradigan sog'lom muhitning yo'qligi⁵, umumta'lim maktabidagi ortiqcha yuk san'at maktablari o'quvchilari kontingentining qobiliyatlari, shakllangan didlari va ehtiyojlari bo'yicha heterojenligini oshiradi va o'quv dasturlarini o'zlashtirish jarayonini murakkablashtiradi. Ta'lim jarayonini bir xillik va o'rtachalik tamoyillari asosida qurish o'quvchilarning rivojlanishini sekinlashtiradi, yangi usul va texnologiyalarni joriy etishda to'siqlar qo'yadi, o'quv jarayonini shaxsiyatsizlashtiradi.

Rivojlanayotgan ta'lim modellarining tobora ortib borayotgan roli aniq bo'lib, bolalarning san'atdagi faol ishtirokini ta'minlaydi va o'quvchilarning o'rganishga barqaror qiziqishini rivojlantirishga yordam beradi.

Xulosa qilib shuni aytish kerakki, mustaqil ta'lim jarayonini samarali tashkil etish orqali talabalarning musiqa sohasiga bo'lgan qarashlarini o'zgartirish va ularni ijodiy jihatdan rivojlantirish mumkin. Zamonaviy ta'lim metodlaridan foydalanish, ijodiy loyihalarni amalga oshirish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali talabalarning kreativ salohiyati oshadi. Mustaqil ta'lim va ijodiy tafakkurni rivojlantirish musiqiy madaniyatimizni boyitish bilan birga, kelajak avlod bastakorlari va musiqashunoslarining shakllanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. СС Болта-Зода. Принципы и приложения музыкальной формы. Science and Education 5 (2), 432-438
2. СБ Саидий. Нестандартные психологические структуры и модуляция в педагогике. Science and Education 5 (2), 348-354
3. СС Болта-Зода. Обменное приёмы аккордов семейство субдоминанты и доминанты использование на фортепиано. Science and Education 5 (2), 439-444
4. СБ Саидий. Художественно-педагогическое общение как средство формирования музыкальной мотивации школьников. Science and Education 5 (2), 322-327
5. Саидий, Саид Болта-зода. Адаптивность детей к школе при посещении и непосещении дошкольного учреждения. Science and education 4 (5), 1105 - 1112
6. Ропиева, Дурдона Акмаль кизы, Саид Болтазода, Саидий. Технологии формирования и развития вокально-хорового навыка студентов через народные песни. Science and Education 4 (2), 1330-1336
7. СБ Саидий. Определения понятий диктанта в теории музыки. Science and Education 3 (12), 823-828
8. Саидий, Саид Болта-зода. Бекзод Турсун угли Алиев. Простые, сложные и смешанные размеры музыки при проведении уроков дирижирования, креативные методы обучения. Science and Education 3 (5), 1484-1492
9. Саидий, Саид Болта-зода. Мурадова, Махлиё Раджабовна, Эрназарова, Азиза Фахритдин кизи. Интерактивные методы обучения творчеству русских композиторов классе фортепиано в детской музыкальной школы. Science and Education 3 (4), 1605-1611
10. Саидий, Саид Болта-зода. Алиев, Бекзод Турсун угли. Простые, сложные и смешанные размеры музыки при проведении уроков дирижирования, креативные методы обучения. Science and Education 3 (5), 1484-1492

11. Саидий, Саид Болта-зода. Эрназарова, Азиза Фахритдин кизи. Интерактивная методика обучения жанрам, созданных на народные лады, учащимся музыкальных и художественных школ. Science and Education scientific journal 4 (ISSN 2181-0842), 1618
12. Саидий, Саид Болта-зода. Механизмы формирования культуры почитания человеческих ценностей у старшеклассников на основе фольклора в хоре. Science and Education 4 (2), 1386-1391
13. Саидий, Саид Болта-зода. Психологические характеристики музыкальных звуков. Узбекистан 2 (2), 76-82
14. Ибрагимов, Умид Собиржонович, Саид Болтазода, Саидий. Современные методы формирования техники исполнения студентов на занятиях. Science and Education 4 (2), 1234-1239
15. Ропиева, Дурдона Акмаль кизи, Саид Болтазода, Саидий. Технологии формирования и развития вокально-хорового навыка студентов через народные песни. Science and Education 4 (2), 1330-1336
16. Саидий, Саид Болта-Зода, Мурадова, Махлиё Раджабовна, Эрназарова, Азиза ... Интерактивные методы обучения творчеству русских композиторов классе фортепиано в детской музыкальной школы. Science, and Education 3 (4), 1605-1611
17. Саидий, Саид Болтазода. О некоторых простейших обобщениях приёмов и методов по музыке общеобразовательной школе. Science and Education 3 (8), 196-203
18. Саидий, Саид Болта-Зода, Салимова, Бахринисо Бахромжон кизи. Вариационный подход к построению однородной музыки, размышление идеального подхода к её решению. Science and Education 3 (8), 138-144
19. Саидий, Саид Болта-Зода, Рустамов, Азизбек Рустам ўғли. Выработка отдельных музыкальных способностей: ритмического и тембрового слуха. Science and Education 3 (8), 151-155
20. Саидий, Саид Болтазода. Сложный принцип формообразования в изоритмическом сложений музыки. Science and Education 3 (11), 962-969
21. Саид Болта-Зода, Саидий. Основные направления возбуждения мелкой моторики по направление музыки. Science and Education 3 (10), 582-590
22. Саидий, Саид Болта-Зода. Песни, обработка народных песен и развития мастерства учащихся. Science and education. 3 (4), 1200-1205
23. Саидий, Саид Болта - зода. Об эффектно влияние теории, в создании музыкального произведения. Science and Education 3 (12), 864 - 870
24. Саидий, Саид Болта-Зода, Ропиева, Дурдона Акмал кизи. Проблемы совершенствования управления музыкальной деятельностью дошкольного образовательного учреждения. Science and Education 3 (8), 183-188

25. Саид Болтазода, Саидий. Эффект образования музыки к системы общеобразовательной школы. Science and Education 3 (8), 224-230
26. Саид Болтазода, Саидий, Субхонов, Отабек Адилевич. Основы управления музыкального диктанта по сольфеджио. Science and Education 3 (3), 825-830
27. Саидий, Саид Болта-Зода. Обратный сдвиг гармоничный линии в многоголосных произведениях. Science and Education 3 (12), 871 -877
28. Саидий, Саид Болта-Зода. Повышение или понижение основных ступеней, знаки альтерации. Science and Education 3 (12), 878 - 884
29. Саидий, Саид Болта-Зода. Элементы абстрактной и абсолютной звучании музыкального звука. Science and Education 4 (1), 597-603
30. Саидий, Саид Болта-Зода. Теоретическое рассмотрение вероятности совпадения неаккордовых звуков в произведениях. Science and Education 4 (1), 556-562